
Edlisefnafræði 2

Lokapróf, 12. des. 2005

Leyfileg hjálpargögn: Reiknivélar og stærðfræðihandbækur

Prófid samanstendur af 5 spurningum sem eru mislangar, samtals 100 punktar. Aftast er listi yfir jöfnur.

Problem 1: (15 pts)

In English:

- One mole of a perfect, monatomic gas expands reversibly and isothermally at 25°C from an initial pressure of 5 atm to 1 atm . Determine the value of q , w , ΔU , ΔH , ΔS , ΔS_{surr} , and ΔS_{tot} for this process.
- One mole of a perfect, monatomic gas expands reversibly and adiabatically from 5 atm to 1 atm . The initial temperature is 25°C . Determine the final temperature of the gas, as well as q , w and ΔU .
- The enthalpy change is $\Delta H_{vap} = 40\text{ kJ/mol}$ when water boils at 100°C . This accounts for both the increase in internal energy as the molecules go from the liquid to vapour phase, as well as the expansion of the volume when water vapor forms. What fraction of the enthalpy change is due to the volume expansion?

Á Íslensku:

- Rúmmál eins móls af einatóma kjörgasi eykst við jafnan hita, 25°C , á afturkræfan hátt og samtímis lækkar P úr 5 atm í 1 atm . Ákvarðaðu gildi q , w , ΔU , ΔH , ΔS , ΔS_{surr} , og ΔS_{tot} fyrir ferlið.
- Rúmmál eins móls af einatóma kjörgasi eykst adíabatískt á afturkræfan hátt og samtímis lækkar P úr 5 atm í 1 atm . Upphafshitastigid er 25°C . Hvert er lokahitastigid, og hvað er q , w og ΔU fyrir ferlið?
- Varmagildisbreytingin við sudu vatns við 100°C er $\Delta H_{vap} = 40\text{ kJ/mol}$. Hún ákvarðast bæði af breytingu innri orkunnar er sameindir fara úr vökvafasa í gasfasa svo og rúmmálsaukningu kerfisins við myndun vatnsgufunnar. Hvada hlutfall af varmagildisbreytingunni er vegna rúmmálsaukningarinnar?

Problem 2: (15 pts)

In English:

Consider a gas that can be described by the following equation of state:

$$P(V_m, T) = R \left(\frac{T}{V_m} + q \left(\frac{T}{V_m} \right)^2 \right)$$

where q is a constant that is characteristic for the gas.

- (a) Find an expression for the compression factor, Z , of this gas.
- (b) Give an expression that can be used to calculate the fugacity coefficient as a function of pressure and simplify as much as possible.
- (c) What is the value of the fugacity coefficient in the limit as $P \rightarrow 0$?

Á Íslensku:

Gefid er gasefni sem lýst er með ástandsjöfnunni

$$P(V_m, T) = R \left(\frac{T}{V_m} + q \left(\frac{T}{V_m} \right)^2 \right)$$

Hér er q fasti sem háður er eiginleikum gassins.

- (a) Finndu líkingu fyrir samþjöppunarstudul gassins, Z .
- (b) Skrifadu nidur líkingu fyrir "fugacity"-studli gassins sem fall af P . Einfaldadu eins og hægt er.
- (c) Hvada gildi hefur "fugacity" studullinn í markgildinu $P \rightarrow 0$?

Problem 3: (30 pts)

In English:

A measurement of the vapor pressure of water was carried out over the temperature range $5\text{ }^{\circ}\text{C}$ to $80\text{ }^{\circ}\text{C}$. The results are shown in the graph below where the pressure is plotted as a function of temperature in degrees K. A linear least squares fit to the data is also shown. The equation for the fit is $P(T) = 67.54 - 0.3109 T + 4.036 \cdot 10^{-4} T^2 - 9.507 \cdot 10^5 T^{-2}$. The heat capacity of the liquid and the vapor can to a good approximation be taken to be constant over the temperature range $25\text{ }^{\circ}\text{C}$ to $100\text{ }^{\circ}\text{C}$, namely 74 J/Kmol for the liquid and 35 J/Kmol for the vapor.

- (a) Use the Clausius-Claperon approximation to estimate the enthalpy change upon evaporation, ΔH_{vap} , at a temperature of $20\text{ }^{\circ}\text{C}$ (in units of kJ/mol).
- (b) By how many percent would the value you obtained in part (a) be changed if the molar volume of the liquid was taken into account? Explain.
- (c) Sketch roughly the molar volume of the vapor (assuming ideal gas behaviour) as a function of temperature in the measured range along the liquid/vapor coexistence line.
- (d) Estimate from your result in (a) and the change in enthalpy with temperature the value of ΔH_{vap} at the boiling temperature, $100\text{ }^{\circ}\text{C}$.
- (e) Use the combined first and second law expression for enthalpy, $dH = TdS + VdP$, to obtain an expression for the change in enthalpy as the pressure is changed.
- (f) Rewrite your expression from part (e) in terms of the experimentally measureable quantities V , T and P , using a Maxwell relationship. Estimate the change in ΔH_{vap} in going from $P_{vap}(20\text{ }^{\circ}\text{C})$ to 1 atm and $20\text{ }^{\circ}\text{C}$ assuming ideal gas behaviour. Explain.

Á Íslensku:

Mæling á gufuþrýstingi vatns var gerð á bilinu $5\text{ }^\circ\text{C}$ til $80\text{ }^\circ\text{C}$. Nidurstöðurnar eru gefnar á grafinu hér að ofan (sjá enska textann) sem sýnir P/atm sem fall af T/K . Mátun með adferð minnstu kvadrata hefur verið gerð og gaf líkinguna $P(T) = 67.54 - 0.3109 T + 4.036 \cdot 10^{-4} T^2 - 9.507 \cdot 10^{-5} T^{-2}$. Varmarýmd vökvans og gufunnar er hægt að nálgast sem fasta á hitastigsbilinu $25\text{ }^\circ\text{C}$ til $100\text{ }^\circ\text{C}$ og eru gildin 75 J/Kmol fyrir vökvann og 34 J/Kmol fyrir gufuna.

- Notaðu Clausius-Claperon nálgunina til að meta enthalpíubreytinguna við uppgufun vatns, ΔH_{vap} , við $20\text{ }^\circ\text{C}$ (í einingunni kJ/mol).
- Hvad myndi svarid í lid (a) breytast um margar prósentur ef mólrúmmál vökvans væri tekið með í reikninginn? Útskýrðu.
- Skissadu gróflega mólrúmmál gufunnar sem fall af hitastigi (innan kjörgasnálgunarinnar) sem fall af hitastigi á hitastigsbilinu sem mælingarnar ná yfir (eftir vökva/gufu jafnvægiskúrvunni).
- Notaðu nidurstöðurnar úr lid (a) og breytingu enthalpíunnar með hitastigi til að meta gildi ΔH_{vap} við suðumark, $100\text{ }^\circ\text{C}$.
- Notaðu samtengt fyrsta og annað lögmál varmafræðinnar fyrir enthalpíu, $dH = TdS + VdP$, til að leida út líkingu fyrir breytingu enthalpíunnar við breytingu á P .
- Umritadu líkinguna úr lid (e) með Maxwell jöfnu til að geta reiknað út breytinguna í enthalpíunni eingöngu út frá mælistærðunum V , T and P . Gefdu mat á breytingu ΔH_{vap} við að fara frá $P_{vap}(20\text{ }^\circ\text{C})$ til 1 atm og $20\text{ }^\circ\text{C}$ innan kjörgasnálgunarinnar. Útskýrðu.

Problem 4: (20 pts)

In English:

The constant volume heat capacity of a gas consisting of $P_4(g)$ molecules has been measured to be 67.15 J/Kmol . The P_4 molecules are non-linear.

- Assuming ideal gas behaviour, what is the expected heat capacity ratio, $\gamma = C_P/C_V$, based on the experimental data?
- What value of the heat capacity ratio, γ , would one expect from the high temperature approximations to translational, rotational and vibrational partition functions (the "equipartition theorem" results)?
- Often, the vibrational degrees of freedom are not active at room temperature and are therefore skipped when the heat capacity is estimated. What is the heat capacity ratio, γ , one would expect from the high temperature approximations if vibrational degrees of freedom are skipped? Which is more accurate in this case: (i) including vibration or (ii) skipping it? Explain briefly the results you obtain for $P_4(g)$.
- Explain carefully (with equations) how you would go about predicting the constant volume heat capacity of $P_4(g)$ using information obtained from spectroscopy (you do not

need to carry out the calculations).

Á Íslensku:

Varmarýmd við fast rúmmál $P_4(g)$ gasefnis hefur mælt vera 67.15 J/Kmol . P_4 sameindirnar eru ólínulegar.

- (a) Ef gert er ráð fyrir kjörgasi, hvert er varmarýmdarhlutfallid, $\gamma = C_P/C_V$, samkvæmt mælingunum?
- (b) Hvada gildi á varmarýmdarhlutfallinu, γ , myndi maður búast við út frá háhitánálgunum á dreifisummu færslu, snúnings og titrings ("jafnskiptingarlögmálinu")?
- (c) Oft eru frelsisgráður sem samsvara titringi sameinda ekki virkar við herbergishita og er gjarnan sleppt við mat á varmarýmd. Hvada gildi á varmarýmdarhlutfallinu mætti búast við út frá háhitánálgunum ef titringi er sleppt? Hvort er nákvæmara hér (i) að telja titring með, eða (ii) sleppa titringi? Útskýrðu stuttlega nidurstöðurnar sem fást fyrir $P_4(g)$.
- (d) Útskýrðu vandlega (með jöfnum) hvernig hægt væri að spá fyrir um varmarýmd $P_4(g)$ út frá nidurstöðum litrófsgreiningar (en ekki framkvæma reikningana).

Problem 5: (20 pts)

In English:

Consider a gas of N identical molecules which have two accessible electronic energy levels separated by an energy gap $\delta\epsilon$. The energy of the lower level is ϵ_1 . Make the approximation that higher energy levels cannot be reached and that the gas can be approximated as an ideal gas. The lower level is non-degenerate but the higher level is three-fold degenerate (see figure below).

- (a) What is the molecular electronic partition function and what is the canonical partition function of the system? Simplify as much as possible.
- (b) Give an expression for the number of molecules in the excited state as a function of temperature and state explicitly the limit as the temperature goes to zero and the limit as the temperature becomes very high.
- (c) Give an expression for the electronic contribution to the internal energy of the gas as a function of temperature and state explicitly the limit as the temperature goes to zero and the limit as the temperature becomes very high.
- (d) Give an expression for the entropy of the system as a function of temperature and state explicitly the limit as the temperature goes to zero and the limit as the temperature becomes very high.

Á Íslensku:

Verkefnið fjallar um gas með N sameindum sem allar eru eins, og hafa tvö aðgengileg orkustig fyrir rafeindirnar, með orkumun $\delta\epsilon$. Orka lægra stigsins er ϵ_1 . Gerdu ráð fyrir að enn hærri rafeindaástand sé ekki aðgengileg og að gasið megi nálgast sem kjörgas. Margfeldni lægra orkugildisins er 1, en hærri orkugildið hefur 3 ástand (sjá mynd hér að neðan).

- (a) Hver er dreifisumma sameindanna (hvað rafeindirnar snertir) og hver er kórdreifisumma kerfisins? Einfaldadú eins og unt er.
- (b) Skrifadú líkingu fyrir fjölda sameinda í örvada ástandinu sem fall af hitastigi og tilgreindu hvert markgildið er við alkul og hvert markgildið er við hátt hitastig.
- (c) Skrifadú líkingu fyrir framlag rafeindaörvunar til innri orku kerfisins sem fall af hitastigi og tilgreindu hvert markgildið er við alkul og hvert markgildið er við hátt hitastig.
- (d) Skrifadú líkingu fyrir entrópíu kerfisins sem fall af hitastigi og tilgreindu hvert markgildið er við alkul og hvert markgildið er við hátt hitastig.